

SAMPLE CONTENT

मराठी बालभारती **WORKBOOK**

Published by:

LAZY BONE EDUCATION

मराठी बालभारती

WORKBOOK

इयत्ता सहावी (मराठी माध्यम)

ठळक वैशिष्ट्ये

- अद्ययावत कृतिपत्रिका आराखड्याचा परिचय करून देणारी रचना
- सर्व पाठ व कविता यांवर कृतिपत्रिका आराखड्यानुसार विविध कृतींचा समावेश
- पाठांचे परिच्छेदांमध्ये विभाजन
- पाठाखालील सर्व प्रश्नांचा समावेश
- वैविध्यपूर्ण आकलन कृतींचा समावेश
- भाषाभ्यास व व्याकरणाचे मुबलक प्रश्न
- उत्तरे लिहिण्याकरता पर्याप्त जागा उपलब्ध
- सुलभ व सुटसुटीत मांडणी

विद्यार्थ्याचे नाव : _____

शाळेचे नाव : _____

इयत्ता : _____

तुकडी : _____

अनुक्रमांक : _____

Printed at: **Print to Print**, Mumbai

© Lazy Bone Education

No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, C.D. ROM/Audio Video Cassettes or electronic, mechanical including photocopying; recording or by any information storage and retrieval system without permission in writing from the Publisher.

प्रस्तावना

विद्यार्थी मित्र-मैत्रिणींनो !

कोणत्याही विषयाचा अभ्यास हा स्वयंमूल्यमापन व प्रश्नोत्तरांचा सराव यामुळे परिपूर्ण ठरतो. याचा विचार करून शासनाने निर्धारित केलेल्या अभ्यासक्रमावर आधारित विद्यार्थ्यांच्या विविध क्षमतांचा विकास करणारे लेझी बोन एज्युकेशनचे मराठी बालभारती Workbook : इयत्ता सहावी हे पुस्तक प्रकाशित करताना आम्हांला विशेष आनंद होत आहे.

या पुस्तकाचे खास वैशिष्ट्य म्हणजे संकलित व आकारिक मूल्यमापनपद्धती बरोबरच इयत्ता दहावीच्या अद्ययावत कृतिपत्रिका आराखड्याचा परिचय व्हावा या उद्देशाने या Workbook ची निर्मिती करण्यात आली आहे. त्याचबरोबर पाठ्यपुस्तकातील सर्व पाठांचा आशय आणि सर्व कृतींमागील हेतू विचारात घेऊन या कृतींचा समावेश या पुस्तकात करण्यात आला आहे.

संकलित मूल्यमापनामध्ये कृतिपत्रिका आराखड्यानुसार कृती, पाठाखालील स्वाध्याय तसेच भाषाभ्यास व व्याकरण यांचा समावेश करण्यात आला आहे, तर आकारिक मूल्यमापनामध्ये तोंडी परीक्षेच्या दृष्टीने महत्त्वाचे प्रश्न मौखिक कार्य या विभागात देण्यात आले आहेत. उपयोजित लेखनाचे प्रश्न लेखन कार्यामध्ये समाविष्ट करण्यात आले असून आवश्यक तेथे उपक्रम/प्रकल्पाच्या प्रश्नांच्या उत्तरांसाठी जागा देण्यात आली आहे. विद्यार्थ्यांना उत्तरे लिहिण्यासाठी पुरेशी व मुबलक जागा देतानाच पुस्तकाची मांडणीही सुलभ व सुटसुटीत ठेवण्याचा आम्ही प्रयत्न केला आहे.

परीक्षेच्या दृष्टीने परिपूर्ण तयारी करण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांच्या मनात आत्मविश्वास निर्माण करण्यास हे पुस्तक नक्कीच उपयुक्त ठरेल अशी आम्हांला खात्री आहे. नियोजनबद्ध अभ्यासासाठी या Workbook चा उपयोग करा, म्हणजे हे Workbook नक्कीच तुमच्या यशाची गुरुकिल्ली बनेल.

हे पुस्तक सर्वोत्कृष्ट व्हावे, यासाठी आमच्या प्रयत्नांबरोबरच आपल्या सूचनाही स्वागतार्ह आहेत. याकरता आपण आपला अभिप्राय support@lazybone.in या ई-मेल पत्त्यावर पाठवावा, ही नम्र विनंती.

प्रकाशक

आवृत्ती : प्रथम

Disclaimer

This reference book is transformative work based on 'मराठी बालभारती; सहावे पुनर्मुद्रण: २०२२' published by the Maharashtra State Bureau of Textbook Production and Curriculum Research, Pune. We the publishers are making this reference book which constitutes as fair use of textual contents which are transformed by adding and elaborating, with a view to simplify the same to enable the students to understand, memorize and reproduce the same in examinations.

This work is purely inspired upon the course work as prescribed by the Maharashtra State Bureau of Textbook Production and Curriculum Research, Pune. Every care has been taken in the publication of this reference book by the Authors while creating the contents. The Authors and the Publishers shall not be responsible for any loss or damages caused to any person on account of errors or omissions which might have crept in or disagreement of any third party on the point of view expressed in the reference book.

© reserved with the Publisher for all the contents created by our Authors.

No copyright is claimed in the textual contents which are presented as part of fair dealing with a view to provide best supplementary study material for the benefit of students.

—◆◆◆ ठळक वैशिष्ट्ये ◆◆◆—

पाठांचे परिच्छेदांमध्ये विभाजन

पाठांच्या सुलभ आकलनासाठी त्यांचे परिच्छेदांमध्ये विभाजन करण्यात आले असून त्यांवर आधारित विविध कृती तयार केलेल्या आहेत.

स्वमत / मुक्तोत्तरी प्रश्न

स्वमत/मुक्तोत्तरी प्रश्नात विद्यार्थ्यांना त्यांच्या निरीक्षण शक्तीच्या साहाय्याने स्वतःहून एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर देण्याचे स्वातंत्र्य मिळते. या प्रश्नांच्या समावेशामुळे विद्यार्थ्यांची कल्पनाशक्ती आणि लेखन कौशल्ये विकसित होण्यास मदत होईल.

पाठाखालील स्वाध्याय

पाठाखालील स्वाध्याय या विभागात पाठाखालील सर्व प्रश्नांचा समावेश करण्यात आला आहे.

भाषाभ्यास व व्याकरण

या विभागात विद्यार्थ्यांच्या भाषिक आणि व्याकरणविषयक संकल्पना अधिक विकसित होऊन त्यांचा सराव व्हावा यासाठी मुबलक प्रश्नांचा समावेश करण्यात आला आहे.

वैविध्यपूर्ण आकलन कृती

प्रत्येक पाठ किंवा कवितेवर आधारित विविध प्रकारच्या प्रश्नांमुळे विद्यार्थ्यांना त्या पाठाचा किंवा कवितेचा उत्तम सराव करण्यास मदत होईल.

◆◆◆ अनुक्रमणिका ◆◆◆

अ.क्र.	पाठाचे नाव	लेखक/कवी	पृष्ठ क्र.	
भाग - १				
१.	बलसागर भारत होवो (गीत)	साने गुरुजी	१	
२.	सायकल म्हणते, मी आहे ना!	-	२	
३.	डॉ. कलाम यांचे बालपण	डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम	९	
४.	गवतफुला रे! गवतफुला! (कविता)	इंदिरा संत	१६	
५.	बाकी वीस रुपयांचं काय?	बाबाराव मुसळे	२०	
६.	पण थोडा उशीर झाला...	संदीप हरी नाझरे	२८	
७.	आपले परमवीर	-	३३	
भाग - २				
८.	माय (कविता)	स. ग. पाचपोळ	३९	
९.	वारली चित्रकला	डॉ. गोविंद गारे	४६	
१०.	सुगंधी सृष्टी	ना. ग. गोरे	५२	
११.	माझ्या आज्यानं पंज्यानं (कविता)	शंकर अभिमान कसबे	६०	
	भाषेचे नमुने	वऱ्हाडी बोली	पुरुषोत्तम बोरकर	६३
		मराठवाडी बोली	बालाजी मदन इंगळे	
१२.	मला मोठ्ठं व्हायचंय!	प्रियंवदा करंडे	६४	
१३.	आपली सुरक्षा, आपले उपाय!	-	६९	
भाग - ३				
१४.	आतां उजाडेल! (कविता)	मंगेश पाडगांवकर	७२	
१५.	बालसभा	-	७७	
१६.	सफर मेट्रोची	क्रांती गोडबोले-पाटील	८४	
१७.	दुखणं बोटभर	डॉ. चित्रा सोहनी	९०	
१८.	बहुमोल जीवन (कविता)	रमण रणदिवे	९८	
१९.	मले बाजाराला जायाचं बाई!	प्रभा र. बैकर	१०२	
भाग ४				
२०.	ओळख थोरांची	भाग - १	संजय दुधाणे	१०९
		भाग - २	-	
२१.	या काळाच्या भाळावरती (कविता)	उत्तम कोळगावकर	११३	
२२.	वडिलांस पत्र	-	११८	
२३.	परिवर्तन विचारांचे	-	१२५	
२४.	रोजनिशी	-	१३०	
२५.	नवा पैलू	प्रतिभा पानट	१३४	
२६.	संतवाणी	अंभग १	संत बहिणाबाई	१४०
		अंभग २	संत निर्मळा	
		अंभग ३	फादर थॉमस स्टीफन्स	

टीप : पाठाखाली दिलेले प्रश्न * या चिन्हाने दर्शवले आहेत.

ऐका व म्हणा.

बलसागर भारत होवो विश्वात शोभुनी राहो ॥१॥
हे कंकण करि बांधियले,
जनसेवे जीवन दिधले,
राष्ट्रार्थ प्राण हे उरले,
मी सिद्ध मरायाला हो। बलसागर..... ॥१॥

वैभवी देश चढवीन,
सर्वस्व त्यास अर्पीन,
हा तिमिर घोर संहारिन,
या बंधु सहाय्याला हो। बलसागर..... ॥२॥

हातात हात घेऊन,
हृदयास हृदय जोडून,
ऐक्याचा मंत्र जपून,
या कार्य करायाला हो। बलसागर..... ॥३॥

करि दिव्य पताका घेऊ,
प्रिय भारत गीते गाऊ,
विश्वात पराक्रम दावू,
ही माय निजपदा लाहो। बलसागर..... ॥४॥

या उठा करू हो शर्थ,
संपादु दिव्य पुरुषार्थ,
हे जीवन ना तरि व्यर्थ,
भाग्यसूर्य तळपत राहो। बलसागर..... ॥५॥

ही माय थोर होईल,
वैभवे दिव्य शोभेल,
जगतास शांति देईल,
तो सोन्याचा दिन येवो। बलसागर..... ॥६॥

संकलित मूल्यमापन

भाषाभ्यास व व्याकरण

प्र. 9. खालील शब्दांसाठी कवितेत आलेले यमक शब्द लिहा.

i. राहो -	ii. बांधियले -	iii. चढवीन -
iv. घेऊ -	v. शर्थ -	vi. होईल -

शिक्षकांचा शेर :

दिनांक :

२. सायकल म्हणते, मी आहे ना!

संकलित मूल्यमापन

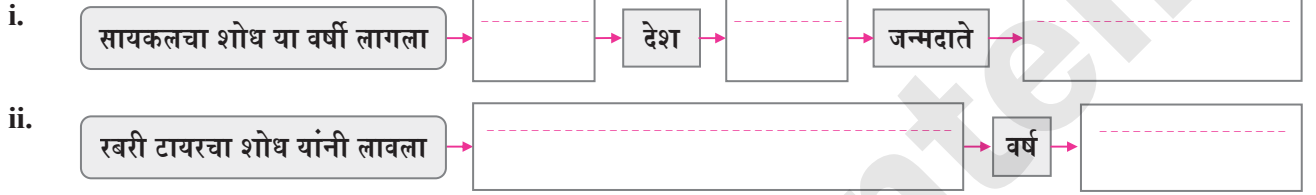
पाठ्यपुस्तकातील पुढील परिच्छेद वाचून त्याखालील कृती करा.

परिच्छेद १

[मी आहे सायकल..... पटापट होतात, नाही का?]

कृती १ – आकलन

१. आकृत्या पूर्ण करा.

कृती २ – आकलन

१. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i. काही लोक सायकलला कोणत्या नावाने संबोधतात ?

उत्तर : _____

ii. लहान मुलांचे पहिले वाहन कोणते ?

उत्तर : _____

iii. लहान मुलांचे दुसरे वाहन कोणते ?

उत्तर : _____

कृती ३ – स्वमत / मुक्तोत्तरी प्रश्न

*१. सायकल शिकताना तुम्हांला आलेले अनुभव आठ ते दहा वाक्यांत लिहा.

उत्तर : _____

परिच्छेद २

[कार-बाइक चालवायची तर मग धूम ठोकूया!]

कृती १ – आकलन

१. चौकटी पूर्ण करा.

i.

ही वाहने चालवण्यासाठी खास चालक परवाना काढावा लागतो

ii.

सायकलच्या या वैशिष्ट्यांमुळे तिला हातात धरून आणणे सोपे होते

कृती २ – आकलन

१. एक-दोन शब्दांत उत्तरे लिहा.

i. हे टाळण्यासाठी जगभरात वाहतूक क्षेत्रात सायकलचा वापर वाढला आहे. —

ii. या शहरात लोक आनंदाने सायकलचा वापर करतात. —

कृती ३ – स्वमत / मुक्तोत्तरी प्रश्न

*१. आठवड्यातून एक दिवस स्वतःचे वाहन न वापरता, सार्वजनिक वाहनानेच प्रवास करायचा असे सर्वांनी ठरवले, तर कोणकोणते फायदे होतील ?

उत्तर :

पाठाखालील स्वाध्याय

*प्र. १. चार-पाच वाक्यांत उत्तरे लिहा.

i. मुले सायकलचा वापर कशाकशासाठी करतात ?

उत्तर :

ii. सायकल चालवणाऱ्याला वेगळा व्यायाम करण्याची गरज पडणार नाही, असे का म्हटले आहे ?

उत्तर :

iii. सायकलच्या रूपात कसा कसा बदल होत गेला ?

उत्तर :

*प्र. २. खालील आकृतीत दिलेल्या मुद्द्यांप्रमाणे सायकल चालवण्याचे फायदे लिहा.

वैयक्तिक फायदे

सामाजिक फायदे

राष्ट्रीय फायदे

भाषाभ्यास व व्याकरण

*प्र. १. खालील शब्दांचे अर्थ समजून घ्या.

i. प्रचार व प्रसार

ii. विश्वास व आत्मविश्वास

उत्तर :

*प्र. २. हलकीफुलकी म्हणजे खूप हलकी, तसे खालील शब्दांचे अर्थ लिहा.

i. कधीमधी -

ii. अवतीभवती -

iii. धामधूम -

iv. फेरफटका -

v. साधेसुधे -

*प्र. ३. 'आडरस्ता' यासारखे आणखी शब्द लिहा.

उत्तर :

प्र. ४. समानार्थी शब्द लिहा.

i. संगत -

ii. कायम -

iii. गरज -

प्र. ५. विरुद्धार्थी शब्द लिहा.

i. सुखद ×

ii. कार्यक्षम ×

iii. दुरुस्त ×

प्र. ६. लिंग ओळखा.

i. सायकल -

ii. सावण -

iii. वाहन -

प्र. ७. दिलेल्या शब्दांत लपलेले शब्द शोधा.

i. दंततवकडी -

ii. लाभदायक -

*प्र. ८. खालील वाक्यांत सहा नामे आली आहेत. ती लिहा.

माधव आणि सरिता रस्त्याने खोडकरपणा न करता शाळेतून घरी परतले.

उत्तर :

*प्र. ९. खालील यादी पूर्ण करा.

i. व्यक्तींची नावे :

ii. गावांची नावे :

iii. नद्यांची नावे :

iv. पर्वतांची नावे :

*प्र. १०. खालील नामांचे दिलेल्या सारणीमध्ये योग्य वर्गीकरण करा.

सतलज, बाग, कविता, लाडू, आंबेगाव, शाळा, कीटक, झेंडा, लाकूड, प्राजक्ता, मराठी, आई, कापड, बंडू, सह्याद्री.

उत्तर :

सामान्यनाम	
विशेषनाम	

प्र. ११. खालील वाक्यांमधील भाववाचक नामे शोधून लिहा.

i. प्रामाणिकपणामुळे आपण लोकांचा विश्वास संपादन करू शकतो. —

ii. रुग्णालयामध्ये शांतता राखणे आवश्यक आहे. —

iii. पैशाच्या श्रीमंतीपेक्षा मनाची श्रीमंती नेहमीच मोठी असते. —

iv. गुलाबाच्या फुलांचे सौंदर्य सर्वांनाच मोहित करते. —

प्र. १२. खालील वाक्यांमध्ये योग्य विरामचिन्हे द्या.

i. राजू विजय सीमा शाम आणि सरिता दररोज शाळेत जातात

उत्तर :

ii. आजोबा म्हणाले जा दुकानातून माझी औषधं घेऊन ये

उत्तर :

*प्र. १३. खालील वाक्प्रचारांचा वाक्यात उपयोग करा.

i. रखडत चालणे —

ii. धडा शिकणे —

iii. हातभार लावणे —

आकारिक मूल्यमापन

मौखिक कार्य

*प्र. १. पाठाखालील स्वाध्यायात दिलेला उतारा वाचा. त्यातील घटना क्रमाने सांगा.

लेखन कार्य

*प्र. १. तुमच्या शब्दांत उत्तर लिहा.

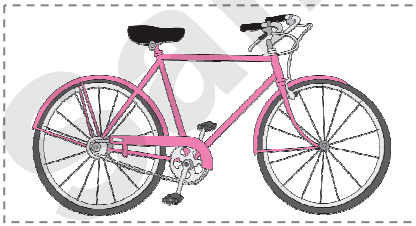
तुमच्या कुटुंबातील, परिसरातील व्यक्तींनी सायकलचा वापर करावा यासाठी तुम्ही कोणकोणते प्रयत्न कराल ?

उत्तर :

*प्र. २. सायकल व मोटारसायकल यांचा संवाद आठ ते दहा ओळींत लिहा.

उत्तर :

*प्र. ३. सायकलचे निरीक्षण करा व तिच्या भागांची नावे लिहा.

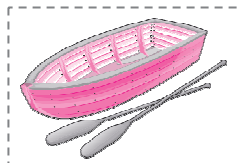
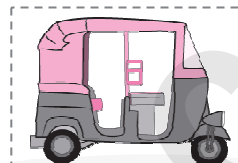
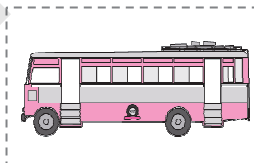
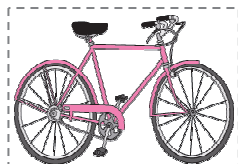
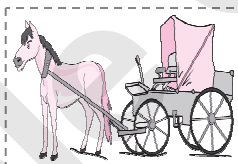
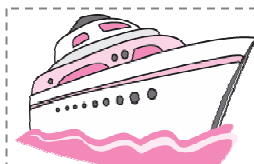
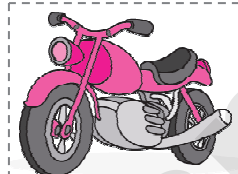
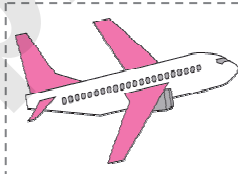
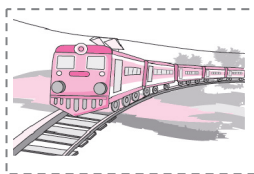
उत्तर :

*प्र. ४. संगणक तुमच्याशी बोलू लागला तर.... कल्पना करा व लिहा.

उत्तर :

उपक्रम / प्रकल्प

प्र. १. पाठात दिलेली खालील चित्रे पाहा. ज्या वाहनांनी तुम्ही प्रवास केला आहे, त्यापुढे दिलेल्या चौकटीत ✓ अशी खूण करा.

	☐		☐		☐
	☐		☐		☐
	☐		☐		☐

*प्र. २. तुमच्या गावातील सायकल दुरुस्ती करणाऱ्या व्यक्तीची भेट घ्या. सायकल दुरुस्तीच्या विविध कामांबाबत त्या व्यक्तीकडून माहिती मिळवा.
(टीप : वरील उपक्रम/प्रकल्प विद्यार्थ्यांनी स्वतः करावा.)

शिक्षकांचा शेरा : _____ दिनांक : _____

AVAILABLE BOOKS FOR STD. VI: (ENG., MAR. & SEMI ENG. MED.)

NOTES

- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- History-Civics
- Geography
- General Science
- Mathematics

NOTES

- My English Book
- मराठी बालभारती
- हिंदी सुलभभारती
- इतिहास - नागरिकशास्त्र व भूगोल
- सामान्य विज्ञान
- गणित

WORKBOOK

- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- History-Civics
- Geography
- General Science
- Mathematics

ADDITIONAL TITLES

- English Grammar & Writing Skills Book
- Hindi Grammar & Writing Skills Book
- Marathi Grammar & Writing Skills Book

AVAILABLE BOOKS FOR STD. VII: (ENG., MAR. & SEMI ENG. MED.)

NOTES

- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- History-Civics
- Geography
- General Science
- Mathematics

NOTES

- My English Book
- मराठी बालभारती
- हिंदी सुलभभारती
- इतिहास व नागरिकशास्त्र
- भूगोल
- सामान्य विज्ञान
- गणित

WORKBOOK

- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- History-Civics
- Geography
- General Science
- Mathematics

OUR PRODUCT RANGE

Children Books | School Section | Junior College
Degree College | Entrance Exams | Stationery

Scan the QR code to buy e-book version of Target's Notes on Quill - The Padhai App

Visit Our Website

Marketed by:

Target Publications® Pvt. Ltd.
Transforming lives through learning.

Address:

B2, 9th Floor, Ashar, Road No. 16/Z,
Wagle Industrial Estate, Thane (W)- 400604

Tel: 88799 39712 / 13 / 14 / 15

Website: www.targetpublications.org

Email: mail@targetpublications.org

Explore
our range of
STATIONERY

